

Dodenherdenking 2023

Geachte aanwezigen,

- Welkom allemaal bij deze jaarlijkse 4 mei herdenking bij het Hoogovenmonument aan de Wenckebachstraat. Deze 78ste herdenking staan wij hier weer gezamenlijk bij het monument.
- Wij herdenken vandaag de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog. In het bijzonder de 69 medewerkers van ons bedrijf die tijdens de Tweede Wereldoorlog zijn omgekomen. Ook staan wij stil bij de medewerkers die in de oorlog als dwangarbeiders in Duitsland te werk zijn gesteld.
- De Tweede Wereldoorlog laat in deze regio, ook binnen ons bedrijf, nog steeds zijn sporen na. De zware bombardementen in deze regio, ook op ons fabrieksterrein zijn al lang geleden en hersteld, maar de vervolging en deportatie van Joodse collega's hebben nog steeds hun uitwerking hier in de IJmond. Dit menselijk leed is niet te herstellen.
- 69 Medewerkers van de Koninklijke Hoogovens zijn in die donkere periode om het leven gekomen. Al deze namen vind je terug op het oorlogsmonument hier aan de Wenckebachstraat. Zeven hiervan waren Joodse collega's.
- Bij alle 69 collega's staan wij vandaag stil. Ook staan wij elk jaar stil bij de 250 collega's die in de Tweede Wereldoorlog als dwangarbeider in Duitsland te werk zijn gesteld.
- Afgelopen jaren lichtte ik altijd een van de slachtoffers uit met zijn of haar persoonlijke verhaal. Eerdere jaren waren dat Sarline Goudsmit, een joodse jonge vrouw werkzaam voor Hoogovens die omkwam in Sobibor, Piet de Graaf, kraandrijver bij de Hoogovens, een bijzonder jaar voor een ode aan verzetsheld Jan Brassier en afgelopen jaar Hendrik van der Aar, kantoorbediende voor Hoogovens.
- Dit jaar wil ik Fons Bouchier apart in de schijnwerpers zetten. Als jongen van nog geen 18 jaar oud was hij werkzaam als constructietekenaar voor Hoogovens. In een brief aan familie uit 1943 beschrijft hij de vrees opgeroepen te kunnen worden voor de Arbeitseinsatz van de bezetter. Om die reden duikt hij onder in Oude Wetering. Hij komt in contact met de Landelijke Organisatie

voor hulp aan onderduikers, waar hij niet ongevaarlijk koerierwerk gaat doen. Op 25 augustus 1944 gaat het fout en wordt hij in Leiden gearresteerd. Tijdens verhoren laat hij niets los.

- Fons wordt op 8 september 1944 via kamp Amersfoort afgevoerd naar concentratiekamp Neuengamme. Onder erbarmelijke omstandigheden moest hij zwaar werk verzetten. Op 25 december 1944 bezwijkt Fons en overlijdt in kamp Neuengamme op 20 jarige leeftijd. Pas 9 maanden later ontving familie via het Rode Kruis een bericht van overlijden.
- ‘Fons is niet terug gekomen’. Die zin resoneerde in de jaren na de oorlog steeds meer bij nichten van Fons, Ellie Kertesz en Mirjam Bouchier. Het was hun drijfveer voor hun zoektocht naar Fons.
- Fons Bouchier, een jongeman uit de IJmond van nog maar 20 jaar jong is nu toch weer even terug in Velsen-Noord. Hier bij ons. Misschien maakt dit iets rond van het gemis en de pijn die er hing om de foto van Fons op de boekenkast na de oorlog. Er werd niet over gesproken, maar de pijn was er. Bijzonder mooi dat nabestaanden wo zijn nichten hier aanwezig zijn.
- Zo leeft achter iedere naam een verhaal van bijzonder gewone mensen en van gewone bijzondere mensen. Wij geven al onze slachtoffers een gezicht door hen een voor een te noemen, opdat wij nooit vergeten.
- Herdenken is belangrijk. Niet alleen met de generaties van toen, maar juist ook van nu en de toekomstige generaties. Het doet mij goed dat juist ook jonge leerlingen van basisschool de Plataan uit Velsen Noord hun bijdrage leveren in dichtvorm en onze eigen mensen jong en oud uit fabrieken en van de Academy. Om letterlijk deze 69 mensen een gezicht te geven. Zo geven we wijsheid een ziel, die vrede en vrijheid kan dienen.
- Juist in deze tijd nu zich in Oekraïne -op slechts een dag rijden met de auto hier vandaan- een menselijk drama blijft afspelen op grote schaal. Juist ook op die plek; bij de Poolse grens met Oekraïne heeft 80 jaar geleden al op industriële schaal massamoord in nazi-vernietigingskampen zich afgespeeld. Laat het niet weer gebeuren! Laten we waakzaam zijn en blijven; niet weg kijken.
- Met weggijken begint immers onverschilligheid. Met onverschilligheid verdwijnt begrip, samenhang, liefde; is er

geen dialoog meer. Een voedingsbodem voor vijandigheid, wat kan ontvlammen in vreselijk kwaad.

- En daar ligt denk ik vandaag de dag een opdracht voor ons allemaal. Om met elkaar in gesprek te blijven; de dialoog op te zoeken; niet onverschillig te worden, weg te kijken of te oordelen vanuit vijandigheid. Om zo op te blijven komen voor vrijheid en vrede. Vrijheid is immers nooit vanzelfsprekend. Ervoor te zorgen dat er ruimte blijft: ruimte om met elkaar in gesprek te gaan, om naar elkaar te luisteren, ook als meningen sterk van elkaar verschillen. En vooral in vreedestijd. Juist in deze vreedestijd, die nu zo onder druk lijkt te staan.
- Want ook na de Tweede Wereldoorlog hebben veteranen gestreden voor vrijheid, oa in Libanon; ook veteranen werkzaam voor Tata Steel. Absoluut nobel en nodig, maar laten we toch altijd proberen dialoog op te zoeken, want van echte strijd blijven alleen slachtoffers achter.
- Als we niet meer beseffen wat vrede en vrijheid werkelijk behelst ligt onverdraagzaamheid en overschilligheid op de loer. Zo begint uitsluiting met alle gevolgen van dien, zoals de geschiedenis helaas heeft laten zien, en de reden waarom wij hier vandaag herdenken.
- Laten we het daarom vooral niet gewoon gaan vinden dat groepen elkaar in de samenleving uitsluiten. Inclusiviteit is een groot goed, maar laten we daar dan ook naar handelen en werkelijk iedereen insluiten in plaats van elkaar de maat te nemen. Laten we waken, alert zijn, niet zwijgen of weggijken; de dialoog op zoeken. Vrijheid is een groot goed; laten we niet onverschillig worden!
- Wees lief voor elkaar. Blijf betrokken en verbonden. Thuis, op het werk, in de maatschappij. In het groot en in het klein. Vrede is nooit vanzelfsprekend. Met dialoog en betrokkenheid kunnen we vrijheid en vrede aan de volgende generaties doorgeven. Ook in de IJmond.
- Ik dank u.